

دستورالعمل تدوین برنامه تحقیقات کوتاه مدت اعضای هیات علمی دانشگاه

مقدمه

برنامه تحقیقات کوتاه مدت اعضای هیات علمی، با هدف برنامه ریزی جهت تهیه و تدوین برنامه جامع تحقیقات در گروه های آموزشی، تلاش برای انسجام بخشی در فعالیت های پژوهشی، هدفمند کردن پژوهش و ارتقا کمی و کیفی فعالیت های تحقیقاتی در بین اعضای هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی گروه های آموزشی می باشد. این برنامه حوزه علایق و خط مشی فعالیت های علمی - تحقیقاتی اعضای هیات علمی و گروه های آموزشی را با رویکردی استراتژیک مشخص می کند و باید در راستای اهداف کلی بیان شده برای برنامه جامع تحقیقات گروه، دانشکده و دانشگاه قرار داشته باشد. علاوه بر این، برنامه تحقیقات اعضای هیات علمی و گروه های آموزشی، یک بانک اطلاعاتی از حوزه ها و زمینه های تحقیقاتی و مزیت های نسبی پژوهشی دانشگاه را تشکیل می دهد که از این اطلاعات در برنامه ریزی های کلان دانشگاه و همکاری های پژوهشی با دستگاه های اجرایی، سازمان های دولتی و مراکز خصوصی استفاده می شود.

پس از تدوین و تصویب برنامه کوتاه مدت تحقیقات، حوزه فعالیت های علمی - پژوهشی اعضای هیات علمی در راستای اهداف تعیین شده در برنامه، به عنوان رکن اصلی جهت دهنده تحقیقات اعضای هیات علمی و گروه آموزشی قرار می گیرد.

اعضای هیات علمی موظفند با توجه به زمینه تخصصی و علائق تحقیقاتی، منفرداً یا مشترکاً برنامه کوتاه مدت تحقیقات خود را (صرفاً مشارکت در یک برنامه) تدوین و ارائه نمایند.

الف- اهداف

- ۱- انجام تحقیقات هدفمند در راستای چشم انداز توسعه علمی و اسناد بالادستی کشور
- ۲- هدایت پایان نامه های تحصیلات تکمیلی، طرح ها و پژوهش ها به منظور رفع نیازها و اولویت های اصلی پژوهشی کشور
- ۳- فراهم نمودن زمینه های انجام تحقیقات گروهی در دانشگاه
- ۴- مشخص شدن زمینه فعالیت های پژوهشی اعضا در طول مدت برنامه و پیش بینی خروجی های فعالیت ها
- ۵- دستیابی به بانک اطلاعاتی مدون زمینه های تحقیقاتی به منظور تسهیل در برنامه ریزی کلان دانشگاه جهت همکاری مشترک با دستگاه ها و سازمان ها

ب- اصولی که در تهیه و تدوین برنامه کوتاه مدت تحقیقات باید مورد توجه قرار گیرد:

- ۱- تکیه کردن بر نقاط قوت اعضای هیات علمی و گروه آموزشی در تدوین برنامه کوتاه مدت تحقیقات توسط اعضای هیات علمی و گروه های آموزشی باید به نقاط قوت و امکانات در اختیار اعضای هیات علمی و گروه توجه ویژه شود. به بیان دیگر برنامه کوتاه مدت تحقیقات باید در راستای استفاده حداکثری از

توانایی ها و امکانات اعضای هیئت علمی و گروه و البته، با در نظر گرفتن علائق تحقیقاتی شخصی (Field of interest) اعضای هیئت علمی تعریف گردد و تا حد امکان این برنامه ها در گروه های آموزشی، بر اساس نقاط مشترک این علائق تدوین شود.

۲- توجه به نتایج بلند مدت و رسیدن به اهداف برنامه جامع تحقیقات

برنامه های کوتاه مدت تحقیقاتی می بایست منسجم، در چارچوب اهداف بلند مدت و با هدف تحقق برنامه جامع تحقیقات دانشگاه ارائه گردند. دوره زمانی اجرای برنامه کوتاه مدت تحقیقات باید دوره های ۱ الی ۲ ساله در نظر گرفته شود. در عین حال امکان تجدید نظر در برنامه در طول زمان اجرای برنامه وجود دارد. بدین ترتیب در میانه اجرای برنامه جامع تحقیقات می توان تغییراتی را با توجه به تغییر ظرفیت های علمی اعضای هیئت علمی و گروه (از نظر نرم افزاری و سخت افزاری) و تغییر نیازهای جامعه اعمال نمود.

۳- رابطه برنامه های تحقیقات با بخش های صنعت، کشاورزی و خدمات جامعه

باید تأکید نمود که یکی از اهداف اصلی در تعریف تمام برنامه ها و طرح های کلان، حل مشکلات و برطرف کردن نیازهای جامعه و کشور است. برنامه تحقیقات باید به صورت عملی با نیازهای جامعه همسو بوده و نتایج آن به طور ملموس در جهت رفع مشکلات موجود جامعه باشد. نباید از نظر دور داشت که یکی از اولویت ها در تعریف و تدوین برنامه جامع تحقیقات توسط اعضای هیئت علمی و گروه باید توجه به فناوری های نوین و مورد نیاز جامعه باشد.

۴- ایجاد زمینه همکاری های بین گروهی و بین رشته ای

استوار بودن برنامه تحقیقات بر پایه همکاری های متقابل داخل گروهی و بین گروه های آموزشی در داخل دانشگاه و یا خارج از دانشگاه می تواند زمینه ساز انجام طرح های تحقیقاتی مشترک و همچنین ایجاد بستر انجام تحقیقات بین رشته ای باشد. در تعریف و تدوین برنامه تحقیقات باید به این نکته توجه نمود که در بسیاری از موارد رسیدن به نتایج مطلوب و قابل استفاده، جز با به کارگیری بخش های مختلف حاصل نمی گردد.

ج- ارکان مهم در تدوین برنامه تحقیقات اعضای هیئت علمی و گروه های آموزشی

۱- تعریف اهداف و رسالت های گروه آموزشی (تعریف مفهومی از گروه)

هر گروه آموزشی متشکل از اعضای هیئت علمی با تخصص های همسو و دارای اهداف مشترک آموزشی و پژوهشی است. در این بخش ضمن تبیین هدف از تشکیل گروه مربوطه، رسالت هایی که بر عهده هر عضو هیئت علمی و گروه می باشد باز تعریف می شود.

۲- عنوان برنامه

عنوان باید به طور جامع و واضح اما خلاصه، بیانگر هدف اصلی و راهبردی برنامه کوتاه مدت تحقیقات باشد. باید توجه داشت که عنوان نباید آنقدر کلی باشد که نتوان با آن، نتایج حاصل از اجرای برنامه را پیش بینی کرد.

۳- هدف یا اهداف برنامه

در این مورد می توان به تعریف یک یا چند هدف کلی پرداخت و سپس به صورت تخصصی تر اهداف جزئی را بیان نمود.

۴- محور های اصلی پژوهشی مورد علاقه و ارتباط آن با برنامه تحقیقات

در این بخش می توان به تخصص هایی که در راستای اجرای برنامه تحقیقات فعالیت خواهند داشت، اشاره کرد و نقش هر یک را در پیشبرد اهداف کلی برنامه بیان داشت. در واقع می توان در این قسمت ساختار اجرایی برنامه را به صورت یک چارت معرفی کرد و نقش هر یک از اجزای دخیل در برنامه را در اجرای بخش های مختلف برنامه مشخص نمود. در این بخش باید به صورت مستدل تطابق طرح را با توانایی های اعضای هیات علمی و همچنین دانشجویان تحصیلات تکمیلی گروه بیان نمود.

۵- تدوین برنامه تحقیقات متناسب با اسناد بالادستی

در تعریف و تدوین برنامه های تحقیقات باید توجه داشت که این برنامه ها باید با سیاست های پژوهشی کلان دانشگاه و کشور هم خوانی داشته باشد. در واقع در هنگام تدوین برنامه کوتاه مدت تحقیقات اعضای هیئت علمی و گروه-ها، باید به اسناد بالادستی در زمینه علم و فناوری کشور توجه داشت و برنامه ها را همسو با آنها تعریف و تدوین نمود.

۶- تعیین دستاوردهای مورد انتظار برنامه تحقیقات و ارتباط آن با نیازهای بخش های صنعت، کشاورزی و خدمات جامعه

در تعریف دستاوردهای مورد انتظار می توان به تحقق اهداف کلی اشاره کرد و به طور ریزتر به دستاوردهای مورد انتظار اشاره نمود. دستاوردهای مورد انتظار باید به طور واضح و مشخص بیان نماید که با اجرای برنامه چه نتایجی محقق خواهد شد. در این بخش باید به صورت مستدل به کاربردی بودن طرح و تطابق آن با نیازهای جامعه اشاره کرد و بیان داشت که اجرای برنامه جامع تحقیقات چه فواید مادی و معنوی را برای جامعه و دانشگاه به دنبال خواهد داشت.

۵- فرایند تدوین، تصویب و اجرای برنامه جامع تحقیقات

۱- تعریف، تدوین و تصویب برنامه کوتاه مدت تحقیقات اعضای هیئت علمی و گروه آموزشی

برنامه های کوتاه مدت تحقیقات باید توسط اعضای هیئت علمی گروه تعریف و تدوین شوند و تصویب این برنامه ها در شورای پژوهشی / تحصیلات تکمیلی گروه الزامی است. هر عضو در یک دوره زمانی، فقط قادر به ارائه و تصویب یک برنامه کوتاه مدت تحقیقات می باشد و در صورت اعلام خاتمه آن برنامه و دریافت تاییدیه گروه، قادر به ارائه برنامه بعدی است.

۲- تصویب برنامه های کوتاه مدت تحقیقات در شورای پژوهشی دانشکده

پس از تصویب برنامه های کوتاه مدت تحقیقات در شورای گروه های آموزشی، تصویب نهایی آن بر عهده شورای پژوهشی - تحصیلات تکمیلی دانشکده می باشد که پس از تصویب در شورای پژوهشی - تحصیلات تکمیلی دانشکده توسط معاون پژوهشی دانشکده برای اجرا به مدیر گروه ابلاغ شده و نسخه ای از آن به معاونت پژوهشی دانشگاه ارسال می شود.

۳- مسئول اجرای برنامه های کوتاه مدت تحقیقات در گروه های آموزشی

مدیران گروه های آموزشی مسئول اجرای برنامه های کوتاه مدت تحقیقات در گروه ها بوده و موظفند پس از ابلاغ برنامه های گروه، نسبت به حسن اجرای برنامه های ابلاغی و لحاظ نمودن آن ها در فعالیت های پژوهشی اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی گروه اقدام نمایند.

۴- نظارت بر حسن اجرای برنامه های کوتاه مدت تحقیقات دانشکده

معاون پژوهشی دانشکده، مسئول نظارت بر حسن اجرای برنامه های کوتاه مدت تحقیقات هر دانشکده می باشد. معاونت های پژوهشی دانشکده موظفند هر ساله گزارشی از روند اجرای برنامه های کوتاه مدت تحقیقات در گروه های آموزشی و تطابق فعالیت های پژوهشی اعضای هیئت علمی و گروه های آموزشی با برنامه ها را به معاونت پژوهشی دانشگاه ارسال نمایند.

بدیهی است سیاست های حمایتی و تشویقی دانشگاه از برنامه های کوتاه مدت تحقیقات و لحاظ نمودن امتیازات مرتبط با این فعالیت های، به صورت مستمر و سالانه بر اساس مجموعه عملکرد گروه های آموزشی ذیربط و با استناد به گزارش های دریافتی، توسط معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تهیه، تدوین و ابلاغ خواهد شد.

این دستورالعمل با استناد به صورتجلسه مورخ ۱۳۹۹/۳/۱۸ شورای پژوهشی دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا خواهد بود.